

Veřejný prostor
před budovou školy
Jugoslávská 126

Katastrální území: Černá Pole [610771]
Parcelní číslo: 2383/1, 1777/1, 1754/1, 2906
Typ: Rekonstrukce veřejného prostoru
Stupeň: Architektonická studie
Datum: 3/2026

Širší vztahy

Řešené území se nachází v rezidenční čtvrti Černá Pole a je vymezené ulicemi Jugoslávská a Zemědělská. Jedná se o předprostor školního areálu Masarykovy základní školy, jejíž funkcionalistické budovy z přelomu 20. a 30. let 20. století jsou dílem architektů Bohuslava Fuchse a Mojmíra Kyselky. Černá Pole jsou hustě obydlenou čtvrtí s dlouhodobým deficitem kvalitních veřejných prostranství a silným tlakem automobilové dopravy. Cílem návrhu je tedy transformovat předprostor na kvalitní veřejné prostranství a obnovit rovnováhu mezi automobilovou dopravou a pěším provozem.

Architektonicko - urbanistické řešení

Návrh veřejného prostoru před školou vychází z potřeb a podnětů formulovaných v průběhu participace s místními obyvateli, rodiči i samotnými žáky školy. Cílem bylo vytvořit kvalitní, bezpečný a přívětivý prostor, který respektuje své umístění před vzdělávací institucí a zároveň poskytuje zázemí pro široké spektrum uživatelů – od malých dětí čekajících s rodiči na sourozence, přes rodiče a studenty trávící čas před vyučováním či po něm, až po místní obyvatele, kteří chtějí v zeleni strávit chvíli odpočinku.

Prostor funguje jako přirozená spojnice pro pěší i cyklisty a zároveň jako pobytové a komunitní místo. Z těchto důvodů bylo klíčové zvolit materiálové a prostorové řešení, které obstojí po estetické, bezpečnostní i funkční stránce. Pochozí povrchy z betonové dlažby zajišťují důstojnost prostoru před veřejnou institucí, vysokou odolnost vůči každodennímu provozu a zároveň nabízejí podmínky pro volné aktivity – například hry dětí, drobný freestyle nebo jízdu na koloběžkách, kterou účastníci participace často zmiňovali. Dlažba je lemována drobnou žulovou kostkou a dohromady v ploše vytváří hravou mozaiku. Různorodý povrch v kombinaci s odtokovými žlaby zajišťuje plynulý odvod dešťové vody, zabraňuje tvorbě kaluží a výrazně omezuje namrzání.

Součástí návrhu je otevření dosud nepřístupné předzahrádky školy veřejnosti. Tento krok reaguje na opakovaný požadavek rodičů i obyvatel z okolí vytvořit více míst pro krátkodobý pobyt a setkávání. Nový posedový systém nabízí různé způsoby využití – ranní loučení, dopolední přestávky, odpolední čekání či setkávání rodičů a dětí. Je navržen v kombinaci se stromy a extenzivními smíšenými záhony trvalek, které poskytují příjemný stín, zlepšují místní mikroklima a přinášejí proměnlivou atmosféru během celého roku.

Navržený posedový systém představuje klíčový prvek nově řešeného prostoru. Je koncipován jako rozehraná struktura s proměnlivou výškou a šířkou jednotlivých prvků, které umožňují širokou škálu využití – od klasického sezení s opěním i bez něj, přes ležení a odpočinek, až po hraní, setkávání či drobné pracovní a společenské aktivity. Plochy zároveň slouží jako odkládací místa, stoly pro svačinu nebo deskové hry a v případě potřeby mohou vytvořit i malé venkovní auditorium pro komorní vystoupení, čtení nebo školní akce.

Z hlediska materiálového řešení je posedový systém u parku navržen z trvanlivého probarveného pohledového betonu, který zaručuje dlouhou životnost, snadnou údržbu a současný estetický výraz odpovídající charakteru školního prostředí. Betonové prvky doplňuje jemný barevný akcent, který prostor oživuje, podporuje orientaci a umocňuje jeho přívětivý, hravý charakter. Posedové prvky u trvalkových záhonů jsou navrženy z pevných a odolných sklolaminátových posedových bloků, které nepotřebují hluboké zakládání - vzhledem k technické infrastruktuře v okolí školy. Jsou mrazuvzdorné, velice snadno se udržují a v čase se jejich vzhled i vlastnosti nemění.

Tvarové členění navazuje na princip „otevřeného mobiliáře“ s možností přirozeného užívání bez pevně dané funkce. Systém tak podporuje spontánnost a víceúrovňové čtení prostoru – děti jej využijí ke hře, studenti a rodiče k odpočinku, pedagogové a místní komunity k drobným aktivitám či setkáním.

V bezprostředním okolí se již nacházejí dvě dětská hřiště – park Stanislava Krátkého s lanovými a houpačkovými prvky a pískovištěm a hřiště ve Schreberových zahrádkách s dřevěným hradem se skluzavkou a pískovištěm. Návrh proto neusiluje o další klasické herní prvky, ale soustředí se na volnou, svobodnou hru, která je jedním ze stěžejních témat současného městského prostoru – hru bez předem daných pravidel. Z tohoto důvodu jsou navrženy víceúrovňové terénní tvary vybízející ke zdolávání, sezení či sjíždění a podporující dětskou fantazii – jednou se mohou stát piráty na lodi, jindy koloběžkáři na trati. Povrch víceúčelového hřiště tvoří litá pryžová štěpka, která je bezespará, pružná, vodopropustná, tlumí nárazy a chrání tak před zraněním. Materiál je odolný vůči povětrnostním vlivům a UV záření, snadno se udržuje a nabízí široké možnosti barevných kombinací či grafických motivů.

Dešťové vody, zejména při stále častějších přívalových deštích, které se nestihnou vsáknout a odtéct z náměstí, budou svedeny do akumulační nádrže. Z ní se bude doplňovat odpařená voda ve vodním prvku a provádět zálivka záhonů a stromů, čímž se podporuje udržitelné hospodaření s vodou a zachovává kvalita vegetace i atraktivita veřejného prostoru.

Celkové návrh přináší otevřený, bezpečný a živý prostor, který vyvažuje každodenní provoz školy a potřeby místní komunity. Zohledňuje výsledky participace i širší urbanistické souvislosti a vytváří důstojný předprostor vzdělávací instituce s dlouhodobou kvalitou a přesahem.

Územní plán

Návrh je vymezený ulicemi Zemědělská a Jugoslávská a upravuje plochu s ozn. PU, plochu Nejvýznamnější městské zeleně dle vyhlášky města Brna a zasahuje do plochy s ozn. OV.V2.

PU - Veřejné prostranství všeobecné - Určeno pro veřejný život a zpravidla jsou prostorem pro vedení dopravní a technické infrastruktury. Ve veřejných prostranstvích jsou podporovány prvky modrozelené infrastruktury. Součástí veřejných prostranství je veřejně přístupná zeleň, zejména vzrostlé stromy a další vegetační prvky. Změny podoby uspořádání veřejného prostranství a jiné úpravy jsou přípustné s podmínkou zlepšení vegetačních prvků stromového patra.

OV.V2

OV - Občanské vybavení veřejné - Návrh spadá do využití Přípustného - využití související, podmiňující nebo využití sloužící záměrům hlavního využití. Návrh pracuje pouze s úpravou veřejného prostoru a úpravy dopravní infrastruktury, které zpřístupní oblast pro pobyt a pohyb chodců a zajistí větší bezpečnost pro děti pohybující se v okolí školy.

V - Volná - Urbánní struktura, která zahrnuje převážně modernistickou sídlištní zástavbu a dostavby v kompaktní zástavbě. Volná prostranství mezi budovami jsou zpravidla veřejně přístupná s vysokým podílem vegetace. Tvar veřejných prostranství nemusí být budovami vždy jasně vymezen.

2 - Výšková hladina zástavby - Výšková hladina 3m - 10m

Nejvýznamnější městská zeleň dle vyhlášky města Brna - Jedná se o plochy nejvýznamnějších městských parků, dále menší parky či zelená veřejná prostranství nebo větší plochy městské zeleně např. izolační nebo sídlištní, které hrají v rámci celého území města zásadní roli. Plošný rozsah nesmí být zmenšen.

----- hranice řešeného území	● původní stromy
■ okolní objekty	● navržené stromy
□ dlážděný chodník	● odstraňované stromy a keře
■ zatravněný povrch	1 hlavní předprostor školy
□ parkování	2 parková část
stojany na kola	3 parkování kol a koloběžek
	4 parkování
	5 kontejnery na tříděný odpad

Pohled na náměstí

Návrh

Návrhová situace

1:500

Provozní část školního náměstí tvoří zpevněná plocha s odpočívadly, vybaveností a pítkem, která plynule navazuje na parkovou část s dominantními vegetačními plochami a původními vzrostlými perspektivními stromy vytvářejícími příjemný polostín. Ty jsou doplněné výsadbou nových stromů provázaných s posedovým mobiliářem. Umístění stromů je navrženo s ohledem na architektonicky hodnotnou školní budovu, která je chráněna záhonem trvalek a jejíž hmota a silueta určují kompoziční řád nového prostranství. Ve středobodu prostoru je situován vodní prvek - pítko, doplňující kompoziční osu, přinášející vizuální dominantu, atraktivitu pro děti a příjemný akustický vjem.

Posedové prvky

Vodní prvek - pítko

Betonová dlažba s lemováním ze žulové kostky

EPDM hřiště

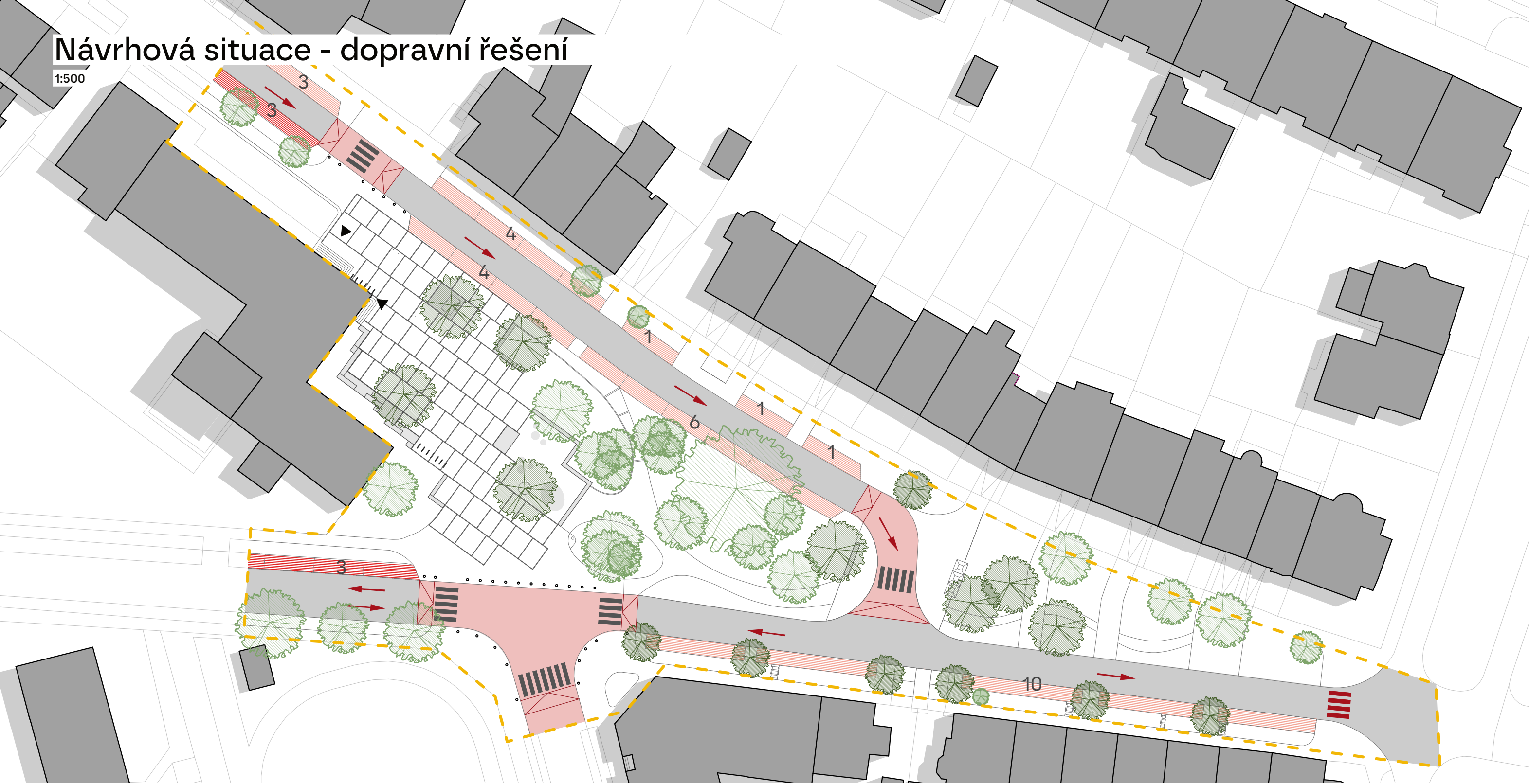

-----	hranice řešeného území	červená betonová dlažba	1	hlavní předprostor školy
■	okolní objekty	parkování - zatravněovací dlažba	2	parková část
■	mlatový chodník	posedový mobiliář	3	posedové bloky
■	trvalkové záhony	stojany na kola	4	pítko
■	zatravněný povrch	kontejnery na tříděný odpad	5	parkování kol a koloběžek
■	EPDM hřiště	pítko	6	EPDM hřiště
■	vodní prvek - pítko	původní stromy	7	kontejnery na tříděný odpad
■	betonová dlažba s lemováním z žulových kostek	navržené stromy		

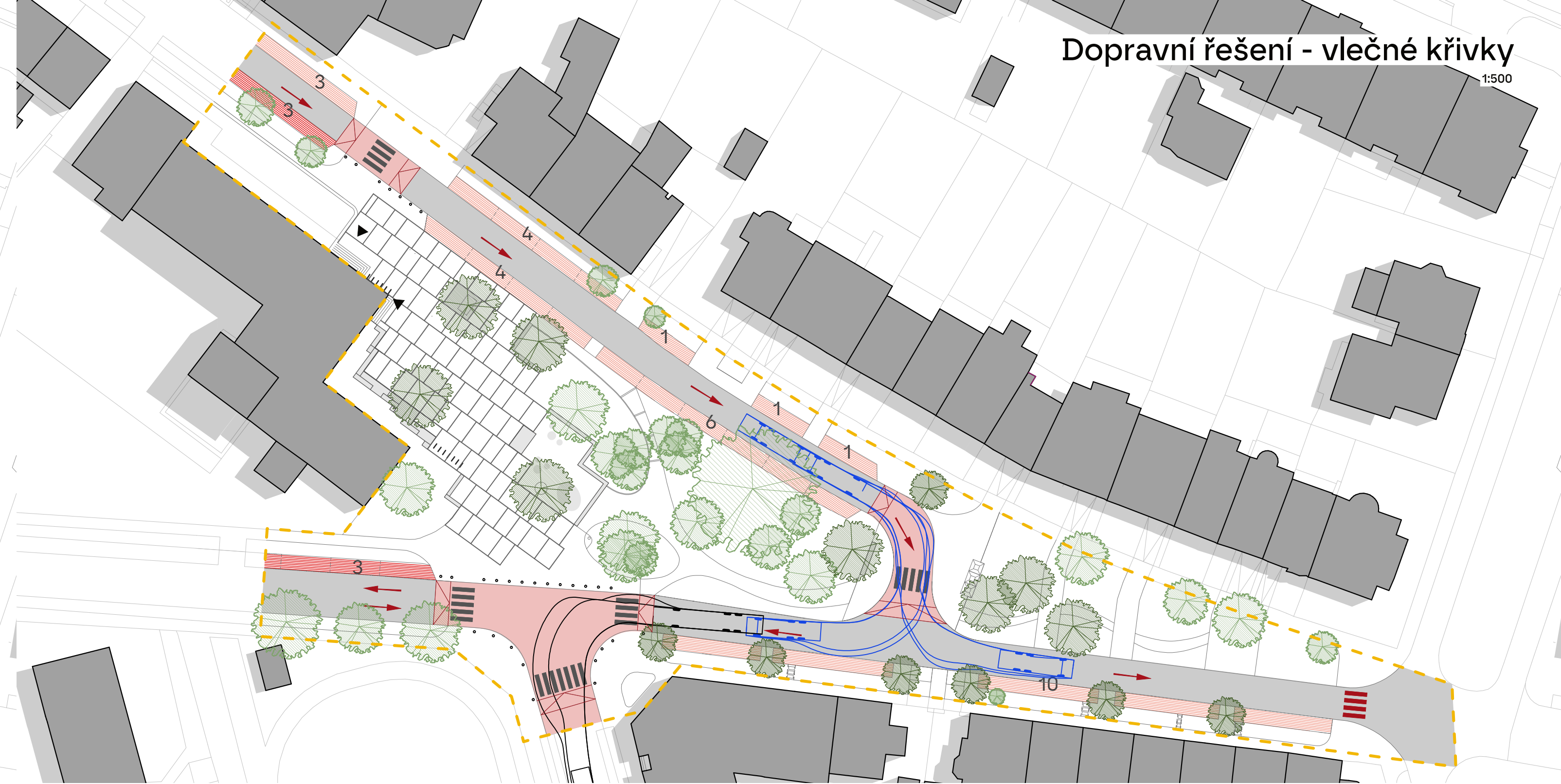
Návrhová situace - dopravní řešení

1:500

Dopravní řešení - vlečné křivky

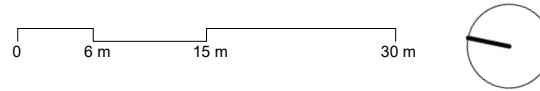
1:500

V rámci dopravního řešení byl kladen důraz na zachování co největšího množství stávající kapacity parkování a současně na zvýšení bezpečnosti a přehlednosti pohybu v prostoru před školou. Parkovací stání podél ulice Jugoslávská, v úseku u parku, jsou nově navržena jako podélná stání s couvacím najížděním (tzv. back-in angle parking) v rámci jednosměrného dopravního režimu. Tento způsob řazení vozidel řidičům umožňuje lepší rozhled při výjezdu, přirozeně zpomaluje provoz a zvyšuje bezpečnost pro pěší i cyklisty, zejména v blízkosti školního areálu. Dopravní úpravy dále zahrnují zvýšené křižovatky a zpomalovací prahy v okolí školy, které snižují rychlost projíždějících vozidel a zvyšují bezpečnost dětí při každodenním pohybu mezi školou, parkem a zastávkami MHD. Součástí návrhu je také navýšení počtu krátkodobých stání typu K+R (Kiss & Ride), umožňujících krátké zastavení pro vysazení či vyzvednutí dětí. Tato stání reagují na potřeby rodičů identifikované v rámci participace – poskytují pohodlný a bezpečný režim krátkodobého parkování bez zbytečného zdržování ostatních účastníků provozu.

- hranice řešeného území
- okolní objekty
- parkování K + R (6)
- parkování (30)
- stojany na kola a koloběžky (28)
- směr jízdy
- přechod pro chodce

- svoz odpadu / HZS
- autobus

Pohled na náměstí přes trvalkové záhony

Návrhová situace - zeleň

1:500

V ploše stávajících parkových úprav je v současnosti několik skupin stromů, solitérních stromů a keřových skupin v trávnikové ploše. Dřeviny jsou různého stáří, převládají však dospělí jedinci. Výrazným prvkem jsou především tři skupiny borovic černých (Pinus nigra), které mírně prosychají a je u nich potřeba provést zdravotní a bezpečnostní řez. Roztroušeně v ploše se nacházejí javory mléče (Acer platanoides) a duby letní (Quercus robur). Jeden z dubů je výraznou solitérní dominantou území. V rámci parkové plochy budou z důvodu nevyhovujícího zdravotního stavu vykáceny dva javory kleny (Acer pseudoplatanus) a z důvodu stavby bude pro lepší přehlednost území odstraněno keřové patro. Na ulici Jugoslávská je neúplné stromořadí z šácholanu japonského (Magnolia kobus). Prostor základní školy od komunikace odděluje tvarovaný živý plot z šejíku (Syringa vulgaris). V blízkosti objektu školy se nachází třešeň ptačí (Prunus avium) s nevhodným větvením, které je potenciálním provozním rizikem do budoucna.

Návrh počítá s odstraněním nevyhovujících dřevin a výsadbou nových dřevin tolerujících městské prostředí. Do hlavní plochy je navrženo několik jedinců dubu šarlatového (Quercus coccinea), alternativně javoru babyky (Acer campestre). Svým charakterem doplní stávající jedince, především schopností výrazného zbarvení listů v podzimním období. Stromořadí magnolií (Magnolia kobus) v severovýchodní části území je vzhledem k dopravnímu řešení a inženýrským sítím možné doplnit o výsadbu jednoho jedince. Ve stávajícím travnatém pásu podél nově vznikajícího parkování při západní frontě domů je navržena výsadba stromořadí méně vzrůstných stromů s užší korunou, např. jasan zimnář (Fraxinus ornus 'Meczek') nebo alternativně jilm (Ulmus 'Lobel'), případně doplnění lip v navaznosti (Tilia tomentosa 'Silver Globe'). Při jižní fasádě školy v prostoru předzahrádky je doplněn extenzivní smíšený záhon smíšených (byliny, trávy, cibuloviny) v kategorii „Silbersommer“.

Záhony trvalek

Zatrávněný povrch

Zatrávňovací dlažba

Mlatový povrch

----- hranice řešeného území

okolní objekty

trvalkové záhony

zatrávněný povrch

zatrávňovací dlažba - parkování

původní stromy

navržené stromy

0 6 m 15 m 30 m

Pohled na náměstí

Pohled z ulice Jugoslávská

Pohled z ulice Zemědělská

Bilance

Plocha řešeného území	6 120 m ²
Zpevněné plochy	
komunikace	2 126 m ²
plochy pro pěši	1 680 m ²
parkování	539 m ²
Plochy zeleně	1 775 m ²
Počet parkovacích stání	
K+R	6
klasická stání	30

Předpokládané investiční náklady

Investiční náklady bez DPH	13 120 027 Kč
Sazba DPH	21 %
Investiční náklady vč. DPH	15 875 232 Kč

Děkujeme, že jste si pro svůj projekt vybrali studio ČTYŘSTĚN. Zabýváme se projekty po celém Česku - bydlením všech měřítek a veřejnými stavbami se sociálním přesahem.

Budeme rádi, když nás doporučíte dál.

Zpracoval:
ČTYŘSTĚN s.r.o.
www.ctyrsten.cz
kancelar@ctyrsten.cz

Architektonické řešení:

Ing. arch. Tomáš Págo
Ing. arch. Milan Joja
Ing. arch. Karel Kubza
Ing. arch. Monika Mozolová
Ing. arch. Markéta Prokešová

Krajinářská architektura:

Ing. Marek Holán